

YE-EVERSTI FIL.TOHTORI HC. KEIJO JOHANNES MIKOLA, 1909 - 2001

Sotatieteellisen Seuran pitkäaikainen puheenjohtaja ja kunniajäsen, yksi maamme huomattavimmista johtavista maanpuolustuskysymysten ja sotahistorian tutkijoista ja kirjoittajista yleisesikuntaeversti filosofian tohtori hc. Keijo Johannes Mikola kuoli kesäkuun 8. päivänä Marian sairaalassa Helsingissä 91 vuotiaana. Mikola oli syntynyt Jyväskylässä marraskuun 21. päivänä 1909. Hän tuli ylioppilaaksi Jyväskylän Lyseosta keväällä 1928.

Toiminta Jyväskylän suojeluskunnan riveissä vuodesta 1925 valmensi Mikolaa aktiivupseerin uralle ja matematiikan harrastus avasi teitä rannikkotykistöön. Hän valmistui aktiivupseeriksi rannikkotykistön kadettikurssi kahdelta 1930. Kapteenikurssin hän suoritti 1938 ja yleisesikuntaupseerin tutkinnon Sotakorkeakoulun yleisellä osastolla 1946. Valtakunnalliselle maanpuolustuskurssille hän osallistui 1964. Joukko-osastopalveluksesta mainittakoon vuodet nuorempana upseerina RT 2:ssa ja 2.ErRtRPstossa sekä linnakkeen päällikkönä RT 1:ssä. Merivoimien esikunnassa hän oli aluksi 1938-1940 toimistoupseerina ja linnakepalvelun jälkeen 1940-1947 toimistopäällikkönä ja osastopäällikkönä.

Suuren Merivoimien esikunnan, joka lisäksi oli yhteistoiminnassa Yleisesikunnan kanssa, töihin kuuluivat kaikki perustavaa laatua olevat maanpuolustuskysymykset. Eversti T V Viljanen korosti useita kertoja majuri Mikolalle, miten tärkeä asema tällä oli 1930-luvun ja sodan ajan palveluskokemusten välittäjänä, kun useat tänä aikana korkeissa esikunnissa palvelleet upseerit olivat kuolleet, sairastuneet tai siirtyneet eläkkeelle. Sotakorkeakoulun jälkeen Mikolasta tuli vuosiksi 1948-1958 korkeakoulun sotahistorian ja strategian opettaja sekä kahdeksi viimeiseksi vuodeksi johtajan apulainen. Julkisuudessa näkyviä tuloksia Mikola saavutti 1958-1969 Sotahistoriallisen tutkimuslaitoksen johtajana, jolloin laitokseen perustettiin 3 - 4 upseerin strate-

gian toimisto. Tänä aikana valmistui myös Sotahistorian toimiston tutkima ja kirjoittama 10-osainen 5 500 sivun laajuinen Jatkosodan historia ”Suomen Sota 1941-1945”. Tämän lisäksi 1959 julkaistiin varusmiehille ja varusmiesten omaisille tarkoitettu kuvateos ”Suomen puolustusvoimat ennen ja nyt”. Kun näihin teoksiin sisältyi tai liittyi runsaasti Mikolan korkeatasoisia kirjoituksia, hänestä tuli suosittu esitelmäsihtijä sekä radio- ja televisioesiintyjä. Hänet kutsuttiin myös erilaisten historiatoimikuntien puheenjohtajaksi tai jäseneksi. Hän on ollut esimerkiksi RUK:n kaikkien kymmenen vuoden välein uusittujen historiatoimikuntien jäsen. Edelleen hän on ollut vielä toiminnassa olevan Suojeluskuntien historiatoimikunnan jäsen.

Erilaiset sotahistoriaa sivuavat liitot, yhdistykset ja seurat ovat käyttäneet virkatehtävien ohella ja lisäksi hyväkseen Mikolan asiantuntemusta. Hän on ollut 1950-1970 luvuilla mm. Rannikkotyökistön upseeriyhdistyksen johtokunnan jäsen, Sotatieteellisen seuran hallituksen jäsen, hallituksen varapuheenjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja. Kansainvälisen sotahistoriallisen seuran varapuheenjohtaja ja Kadettisäätiön arvostelulautakunnan puheenjohtaja. Eversti Mikola oli kuuluisa siitä, että hän osallistui viimeisen puolen vuosisadan aikana käytännöllisesti katsoen kaikkiin sotilaallisten liittojen ja yhdistysten kokouksiin ja käytti niissä innokkaasti asiallisia puheenvuoroja. Hän oli keskeinen valmistelija useampia kansainvälisiä sotahistorian konferensseja Suomessa järjestettäessä ja säännöllinen edustaja ulkomailla järjestetyissä sotahistoriallisissa konferensseissa. Hänet kutsuttiin Sotatieteellisen seuran ja Sotahistoriallisen seuran kunniajäseneksi.

Mikola toimi 1958-1960 ”Kylkraudan” päätoimittajana ja 1959-1985 ”Sotilasajakauslehti” neuvottelukunnan jäsenenä. Hän tuli tunnetuksi lehden kirjallisuuden arvostelujen käynnistäjänä, joka arvostelusta huolimatta ylläpitäi tarvittaessa kriittisen kantansa. Taitavana stilistinä hän onnistui arvosteluisaan yleensä erinomaisesti.

Käpylän ”kotiseurakunnan” luottamustehtävissä Mikola toimi vuosia. Käpylän seurakunnan kirkkoneuvoston jäsenyys ja Helsingin seurakuntien yhteisen kirkkovaltuuston jäsenyys olivat näistä tehtävistä huomattavimmat.

Kunniamerkkien pitkä rivi, jossa korkeimpana on VR 1 mk. rauhan ajan ansioista, kertoo puolustusvoimien ja suomalaisen yhteiskunnan eversti Mikolan elämäntyölle osoittamasta arvostuksesta. Filosofian tohtorin hc.-arvo on Helsingin Yliopiston ”arvosana” Sotahistoriallisen tutkimuslaitoksen eversti Mikolan johdolla tehdyille Suomen sotia koskevalle tutkimustyölle. Sodan tapahtumien ja yleisen kulun selvittäminen on myös välttämätön edellytys sodan myöhemmälle kriittiselle tutkimukselle.

Vilho Tervasmäki